

Roelofs, Antoon W. (1901 – 1977)
schortenfabrikant

Antoon Wilhelmus Roelofs (roepnaam Toon) werd geboren 30.9.1901 te Gennep en is overleden te Bakel 15.11.1977. Hij huwde op 2.7.1928 te Gemert met Francisca (Cisca) Kalkhoven (geboren 10.7.1902 te Culemborg; overleden te Bakel 13.3.1979). Zij kregen twee kinderen Chris (17.2.1931) en Kea (23.3.1936).

Antoon bezocht de kweekschool in Nijmegen maar hij stapte niet in het onderwijs. Na een jaar volontair te zijn geweest op het gemeentehuis van Oeffelt werd hij benoemd tot 1e ambtenaar ter gemeentesecretarie in zijn geboorte- en woonplaats Gennep om heel kort daarna al te solliciteren naar diezelfde in de gemeente Gemert vrijgekomen functie. Per 1 oktober 1920, Antoon Roelofs was toen pas 19 jaar, werd hij aangenomen tegen het voor zo'n jongeman niet onaanzienlijke salaris van 1400,-. Hij ging in Gemert in pension bij de weduwe Kalkhoven-Duikersloot aan het Stereind. Van meet af aan waren er bij gemeenteraadsleden bezwaren tegen de hoge kosten in combinatie met de twee maanden later voor het halve salaris aangestelde tweede ambtenaar op de secretarie. Met name wethouder Smulders ijverde voor ontslag van de duurste ambtenaar. Op 1 mei 1923 kreeg hij zijn zin. West-Europa was toen in een heftige financiële crisis beland met onder meer een hyperinflatie in Duitsland. Roelofs werd per 1 mei 1923 eervol ontslag aangezegd, maar dat werd opgeschort tot 1 november 1923 nadat de burgemeester in een uitvoerig schrijven aan de Commissaris van de Koningin om vernietiging van het ontslagbesluit had gevraagd. Er volgde een onderzoek van regeringswege, in 1924 gevolgd door een afwijzing van het verzoek van de burgemeester. In zijn pension was Antoon Roelofs, na een tijdlang met stropdassen van een Duitse vriend d'n boer op te zijn gegaan, toen al een klein naaiatelier gestart dat was gespecialiseerd in schorten. Daartoe kocht hij katoenbont bij de Vlisco in Helmond. Zijn eerste werkneemsters waren Nelly Janssen (een werkloze onderwijzeres van het naburige Hopveld) en Roelina (Line) en Francisca (Cisca) Kalkhoven, de dochters van zijn hospita. Zij waren zijn modistes en naaisters. Met alle drie hield hij zijn hele verdere leven een sterke band. Met Cisca trouwde hij in 1928. Zij kregen twee kinderen. Zoon Chris (1931) en dochter Kea (1936). Het echtpaar kocht het pand van de buurman tevens oude baas van Antoon, gemeentesecretaris Schafrath die in 1929 'promoveerde' tot burgemeester van Boekel. In de aanbouw van dit pand op

de hoek Binderseind-Stereind kwam ook het naaiatelier van Roelofs. Cisca's zus Line trouwde met Antoons broer Harry Roelofs. En Nelly Janssen verliet na haar huwelijk met Herman Wildschut weliswaar Gemert maar door haar kwam hij in aanraking met Nelly's schoonbroer, de bekende glazenier Daan Wildschut en een hele kunstenaarskring daaromheen (Charles Eijck, Charles Vos, Jacques van Rhijn, Ries Mulder). Dat heeft ertoe geleid dat deze kunstenaarskring door toedoen van Roelofs Gemert een aantal aansprekende kunstwerken heeft nagelaten. De vredesmaagd op het Ridderplein (Eijck), het Mariabeeld van het openluchtaltaar in Processiepark Handel (Vos), en een kerkraam in de Sint-Jan (Wildschut) zijn de bekendste.

Roelofs ontpopte zich intussen als de 'schepper' van een nieuwe branche in de Nederlandse confectie-industrie. De (modieuze) AWR Schortenindustrie.

In 1936/1937 bouwde Roelofs een statige woning aan de Oudestraat met achter dit pand een ruim en modern naaiatelier voor een 25 à 35 werknemers. Twee vertegenwoordigers had hij in dienst voor respectievelijk een rayon Zuid- en Noord-Nederland. Op 8 juni 1937 werd het nieuwe Atelier Roelofs (AWR Schortenindustrie) feestelijk geopend. Fabrikant Roelofs had bij iedereen al de naam van een sociaal en gewild werkgever. Jaarlijks organiseerde hij een uitstapje met het complete personeel. In 1939 stond o.m. een boottocht over de Rijn en de beklimming van de Drachenfels bij Königswinter op het programma. Na het uitbreken van de oorlog werd het buitenland gemeden en gekozen voor bestemmingen dichterbij. Er waren o.m. personeelweekends in de Mortelse Bossen bij Roelofs' zomerhuisje annex vijver en sportveldje. In Gemert wordt nog altijd verhaald van de twee damesvoetbalteams van Roelofs met allebei een man in de goal. Het ene elftal prees zich gelukkig met werkgever Antoon als keeper, terwijl het andere team gezegend was met 'reiziger' Ter Horst onder de lat.

De tijdens de Duitse bezetting verleende hulp aan het verzet, aan joden en andere onderduikers noopte Roelofs om al vanaf voorjaar 1943 onder te duiken nadat een verzetsman bij hem in huis was gearresteerd. Antoon was gelukkig niet thuis. In zijn plaats werd echtgenote Cisca wekenlang als 'gijzelaar' vastgehouden in concentratiekamp Vught en het naaiatelier werd met sluiting bedreigd. Maar zover is het niet gekomen. Na haar vrijlating leidde zij het bedrijf. Woonhuis en atelier werden door de politie in de gaten gehouden en dagelijks controleerde die ook de post. Postdirecteur Beekers was bereid om vertrouwelijke 'post' via een alternatieve route veilig bij de familie te bezorgen. Tot de bevrijding bleef Antoon een gezocht persoon. Na de oorlog was hij voorzitter van de Gemertse afdeling van Gemeenschap Oud-Illegale Werkers Nederland. Hij was ook Initiatiefnemer en voorfinancier van de stichting van het vredesmonument aan het Ridderplein, dat vervolgens werd overgedragen aan de gemeente.

Tot medio jaren vijftig bleef de modieuze schort van Roelofs een gewild product. De tijden veranderden en meer en meer moest worden ingehaakt op maatschappelijke ontwikkelingen en snel veranderende modetrends. Naast schorten kwamen er dames- en kinderjurken in het productenpakket. Tot zijn 65ste jaar bleef Antoon Roelofs in de branche actief. In 1966 werd het atelier gesloten al bleef zoon Chris daar nog jarenlang als zelfstandig ontwerper van bedrijfskleding werkzaam. Het echtpaar Roelofs-Kalkhoven verhuisde naar Bakel. In 1977 overleed Antoon aan een hartstilstand. Cisca overleed anderhalf jaar later.

Bron:
Heemkundekring De Commanderie Gemert.
Ad Otten, september 2013

(met dank aan Toos Vilé-de Groot en Kea Hermans-Roelofs)

BRONNEN:
Heemkundekring De Commanderie Gemert.
Toos Vilé-de Groot, van 1936-1950 dienstbode en vertrouweling in Huize Roelofs en bij de hele familie tot op de dag van vandaag 'ons Toosje'.
Anny van de Kimmenade-Beekmans, in Gemerts Heem 'Schortenfabriek van Roelofs' (GH2010.01 blz.10-20) en 'Kunstenaars en het echtpaar Roelofs' (GH2011.01, blz.21-28); idem, Gemert bezet Gemert bevrijd 1940-1944, Gemert 1994, blz. 143-146.
Gemeentearchief Gemert-Bakel: Dienstbodenregister Gemert bladnr.122 volgnr. 991.
Gemeentearchief Gemert-Bakel: AG003 archief Gemert 1813-1926 invnr. 1193 (persoonsdossier A.W. Roelofs 1920-1924)